

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/60/2016
Identifikačné číslo spisu:	1611212095
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1611212095.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: BELL TRADE, s.r.o., Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 839 511, zastúpeného JUDr. Milanom Fulecom, advokátom so sídlom Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, proti žalovanému: PET - PACK SK, s.r.o., J. Hollého 1645, 901 01 Malacky, IČO: 35 774 916, zastúpenému Advokátska kancelária Kováčik Legal, s.r.o., Radlinského 1729, 026 01 Dolný Kubín, IČO: 47 238 429, v konaní o zaplatenie 31.250.000 Kč s príslušenstvom a o vzájomnom návrhu žalovaného o zaplatenie 31.250.000 Kč s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 10Cb/4/2012, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. novembra 2015, č. k. 1Cob/277/2015-573, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovaného o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Malacky uznesením zo dňa 11.08.2015, č. k. 10Cb/4/2012-550, žalovanému oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal. V odôvodnení uznesenia súd prvej inštancie uviedol, že predmetom konania po právoplatnom zastavení konania voči pôvodnému žalovanému 2/, zostal uplatnený nárok žalobcu proti žalovanému (pôvodnému žalovanému 1/) na zaplatenie 31.250.000 Kč s úrokom z omeškania vo výške 10,5 % ročne zo sumy 15.625.000 Kč od 01.01.2008 do zaplatenia a úrokom z omeškania vo výške 9,25 % zo sumy 15.625.000 Kč od 01.01.2009 do zaplatenia, z titulu ručenia za vymožitelnosť pohľadávky.

2. Súd prvej inštancie vo svojom uznesení zdôraznil, že žalovaný dňa 25.06.2015 doručil súdu vzájomný návrh na zaplatenie 31.250.000 Kč s príslušenstvom, ktorým sa voči žalobcovi domáha zaplatenia sumy 31.250.000 Kč s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 31.250.000 Kč od 25.06.2009 do zaplatenia a náhrady trov konania, pričom výslovne súdu uviedol, že nevznáša kompenzačnú námietku. Žalovaný zároveň navrhol, aby mu súd priznal oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu z dôvodu, že z jeho účtovnej závierky zostavenej k 31.05.2015 vyplýva, že žalovaný má majetok v hodnote 1.387.332 Eur, ktorý pozostáva z nasledovných položiek: 1/ zásoby v hodnote 854 Eur pozostávajúce z plastových obalov v hodnote 205 Eur a preformy v hodnote 649 Eur, ktoré sú dlhodobé nepredajné, 2/ pohľadávky voči spoločníkom N. B. a K. K. vo výške 256.800 Eur z titulu kúpnej ceny za

predaj akcií spoločnosti BELL Zvolen, a.s., IČO : 35 761 628, so splatnosťou kúpnej ceny v mesiaci január 2017, preto nie je možné tieto prostriedky použiť na úhradu súdneho poplatku, 3/ pohľadávku voči spoločnosti BELL TRADE, s.r.o. vo výške 1.126.735 Eur (ide o pohľadávku žalovaného voči žalobcovi uplatnenú vzájomným návrhom), 4/ daňové pohľadávky vo výške 1.080 Eur, 5/ peňažné prostriedky na pokladni vo výške 1.265 Eur, 6/ peňažné prostriedky na účtoch v bankách vo výške 1.100 Eur. Žalovaný spolu so žiadosťou predložil súdu prvej inštancie tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania a účtovnú závierku zostavenú k 31.05.2015.

3. Okresný súd Malacky po ustálení, že podanie žalovaného z procesného hľadiska podlieha poplatkovej povinnosti, preskúmal samotný návrh žalovaného na oslobodenie od súdnych poplatkov z hľadiska splnenia jeho podmienok podľa § 138 ods. 1 O. s. p., pričom dospel k záveru, že podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov v tomto prípade nie sú splnené. Súd prvej inštancie v súvislosti s oslobodením žalovaného ako podnikateľského subjektu od súdnych poplatkov, poukázal na závery Ústavného súdu SR vyjadrené v jeho uznesení zo dňa 12.12.2013 sp. zn. IV. ÚS 748/2013, ako aj na uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 17.05.2012, sp. zn. 8Sžf/48/2011 a zo dňa 26.10.2010, sp. zn. 5Sžf/41/2010.

4. Súd prvej inštancie dodal, že žalovaný ako podstatnú skutočnosť na strane majetkových pomerov, ktoré by mal súd zohľadniť pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov, uviedol nepriaznivú finančnú situáciu, nakoľko disponuje likvidným majetkom len vo výške 1.265 Eur a súdny poplatok za vzájomný návrh je vo výške 33.193,50 Eur. Súd prvej inštancie vzal pri rozhodovaní do úvahy najmä skutočnosť, že vlastné imanie a záväzky žalovaného predstavujú sumu vo výške 1.387.332 Eur, pričom má pohľadávky voči spoločníkom v sume 256.800 Eur, ako aj voči žalobcovi v sume 1.126.735 Eur, ktoré vyplývajú z podnikateľskej činnosti žalovaného. Okolnosti, ktoré žalovaný uvádza ohľadom svojich majetkových pomerov, podľa Okresného súdu Malacky nemôžu byť dôvodom pre oslobodenie od súdnych poplatkov, a to najmä za situácie, keď eviduje pohľadávky voči vlastným spoločníkom z predaja majetku spoločnosti (akcie spoločnosti BELL Zvolen, a.s., IČO: 35 761 628, v ktorej sú spoločníci žalovaného členmi orgánov uvedenej spoločnosti), teda zo zmluvného vzťahu, ktorý mohol žalovaný sám, ako jeho rovnocenný účastník významne v rámci dojednania platobných podmienok ovplyvniť. Z výpisu z obchodného registra prvoinštančný súd zároveň zistil, že v prípade dlžníkov - spoločníkov žalovaného N. B. a K. K., ide o bývalých spoločníkov spoločnosti žalobcu a aktuálnych členov predstavenstva a člena dozornej rady spoločnosti BELL Zvolen, a.s. Argumentácia žalovaného, že tieto pohľadávky sú splatné až v roku 2017, čo je jedným z dôvodov, prečo nie je možné uhradiť súdny poplatok z týchto prostriedkov, sa podľa okresného súdu javí v tomto kontexte s ohľadom na nepochybné personálne prepojenie spoločností žalobcu a žalovaného, a teda aj na ich znalosť majetkových pomerov spoločností, ako účelová. Pohľadávky žalovaného voči vlastným spoločníkom N. B. a K. K., z titulu neuhradenej kúpnej ceny za predaj majetku spoločnosti, sú podľa súdu prvej inštancie pritom v dostatočnej výške na to, aby žalovaný získal potrebnú sumu na zaplatenie súdneho poplatku za vzájomný návrh.

5. Ako ďalej vyplýva z odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie, žalovaný eviduje okrem uvedených dlhodobých pohľadávok i krátkodobé pohľadávky podľa údajov vyplývajúcich z predloženej účtovej závierky v celkovej sume 1.127.815 Eur, a to v prevažnej výške z bežného obchodného styku (1.126.735 Eur), pričom na tieto pohľadávky nie sú vytvorené opravné položky (nie je uvedená korekcia), teda pohľadávky nie sú vedené ako rizikové alebo nevymožiteľné. Vlastné imanie spoločnosti predstavuje sumu 268.020 Eur. Ďalej pohľadávka voči žalobcovi vo výške 1.126.735 Eur, uplatnená vzájomným protinávrhom v konaní, podľa okresného súdu nie je vedená ako dubiózna a predstavuje obchodovateľné aktívum, ktoré taktiež odôvodňuje záver o možnej bonite žalovaného.

6. Pokiaľ ide o druhú podmienku priznania oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, teda že nejde o bezúspešné alebo svojvoľné uplatňovanie práva, súd prvej inštancie mal za to, že splnenie, resp. nesplnenie tejto podmienky v danom štádiu konania, nie je možné s jednoznačným záverom konštatovať. Súd prvej inštancie preto v predmetnom rozhodnutí vychádzal z komplexného posúdenia pomerov žalovaného, ktoré však oslobodenie od súdnych poplatkov z uvedených dôvodov neodôvodňujú a z toho

dôvodu Okresný súd Malacky návrh žalovaného zamietol.

7. Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, na odvolanie žalovaného, napadnutým uznesením zo dňa 30.11.2015, č. k. 1Cob/277/2015-573, uznesenie Okresného súdu Malacky potvrdil.

8. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia zdôraznil, že majetkové pomery žalovaného skúmal aj s ohľadom na skutočnosť, že ide o podnikateľa, ktorý pri podnikaní podstupuje riziko, že jeho konanie môže viesť k zisku alebo i k strate, čo samo osebe neznamena prekročenie rámca, ktorý zákon súdu vymedzuje pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov, a taktiež nejde o konanie v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania. V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že pri komplexnom posúdení majetkových pomerov podnikateľských subjektov, je potrebné na jednej strane vychádzať z toho, že formálne kritériá pre oslobodenie strany sporu od súdnych poplatkov sú v zákone stanovené bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa, na strane druhej však nie je možné pri rozhodovaní o oslobodení podnikateľských subjektov od platenia súdnych poplatkov ponechať celkom bez povšimnutia ich špecifickú povahu a účel založenia, ktoré si vyžadujú postup všeobecne zabraňujúci tomu, aby dôsledky podnikateľského úsilia boli paušálne prenášané formou úľav z poplatkovej povinnosti na štát, a tak prípadná nepriaznivá hospodárska situácia podnikateľa ako dôsledok podnikania bola za každých okolností dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov pritom súd skúma u každého účastníka konania samostatne, a teda oslobodenie jedného účastníka v žiadnom prípade nemôže odôvodňovať potrebu oslobodenia aj druhého účastníka v konaní, v dôsledku čoho ani prípadné neoslobodenie druhého účastníka v danej súvislosti nemôže založiť žalovaným namietanú nerovnosť medzi účastníkmi konania.

9. Krajský súd v Bratislave dospel k záveru, že oslobodením žalovaného by v danom prípade dochádzalo k neodôvodnenému prenosu podnikateľského rizika na štát vo forme úľavy z poplatkovej povinnosti, čo vyplýva z okolností, na ktoré súd prvej inštancie vo svojom uznesení poukázal, a ktoré sú zrejmé aj z podaní žalovaného a zo spisového materiálu.

10. V prípade pohľadávky žalovaného voči svojim spoločníkom vyplývajúcej z nezaplatenia kúpnej ceny za predané akcie, ktorá sa stane splatnou až v roku 2017, ide podľa odvolacieho súdu predovšetkým o to, že zmluvná voľnosť, ktorú mal žalovaný pri určovaní podmienok predaja týchto akcií (splatnosť odpłaty) nemôže ísť na úkor platenia poplatku v tomto konaní, pretože v danej súvislosti mal podľa krajského súdu žalovaný pri vynaložení primeranej odbornej starostlivosti vziať na zreteľ aj tú možnosť, že v prípade nezaplatenia predmetného nároku žalobcom (aj napriek tomu, že žalovaného o tom uistil), bude potrebné tento nárok neskôr uplatniť na súde (aj za účelom predísť jeho premlčaniu, na čo žalovaný vo svojom odvolaní poukazuje v inej súvislosti), čím podľa odvolacieho súdu žalovanému reálne môže vzniknúť povinnosť zaplatiť súdny poplatok ešte pred rokom 2017, kedy má podľa dohodnutej splatnosti získať peňažné prostriedky z predaja uvedených akcií.

11. Vyššie uvedené skutočnosti, podľa krajského súdu bránia tomu, aby bolo možné žalovanému v tomto konkrétnom prípade priznať oslobodenie od platenia súdneho poplatku bez súčasného neodôvodneného prenosu jeho podnikateľského rizika na štát. Tento záver pritom v spojení so skutočnosťou, že majetkové pomery žalovaného ako podnikateľského subjektu nie sú určované len množstvom jeho voľných peňažných prostriedkov, ale celkovým majetkom, ktorý bol u žalovaného zistený v rozhodnom období vo výške 1.387.332 Eur, a to podľa ním predložených dokladov, v danom prípade odôvodňuje nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku tejto strane sporu, aj keď má platiť poplatok v maximálnej výške podľa zákona č.71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch. K týmto záverom dospel aj súd prvej inštancie a s týmito konštatovaniami sa odvolací súd stotožnil.

12. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že v konaní mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Podľa žalovaného taktiež napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Žalovaný žiada, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho

súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

13. Žalovaný v podanom dovolaní uviedol, že konajúce súdy odmietli námietku žalovaného o nerovnakom prístupe k stranám sporu, že v tomto istom konaní bol žalobca za obdobnej situácie od súdnych poplatkov oslobodený, nakoľko splnenie podmienok na oslobodenie od súdnych poplatkov treba v každom prípade posudzovať samostatne. Takýmto postupom súdov oboch inštancií bola podľa žalovaného odňatá jeho možnosť konať pred súdom, nakoľko bola porušená ústavnoprávna zásada rovnosti účastníkov konania (strán sporu), a to vo všeobecnosti, ako aj vo vzťahu k tomuto konaniu. Oba konajúce súdy rozlišujú, či o oslobodenie od súdnych poplatkov žiada podnikateľ alebo nepodnikateľ. Takýto postup je podľa žalovaného vzhľadom na zásadu rovnosti strán sporu neprípustný. Žalovaný má za to, že súdy mali posudzovať jedine splnenie dvoch podmienok na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov - majetkové pomery žalovaného a skutočnosť, že nejde o svojvoľné či zrejme bezúspešne uplatňovanie práva. Všetky ostatné úvahy súdov o osobitnom postavení podnikateľov podľa žalovaného prekračujú rámec, ktorý pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov súdu zveril zákonodarca. Zákon pritom nerozlišuje medzi podnikateľskými a nepodnikateľskými subjektmi, avšak len vyžaduje, aby sa pri fyzických osobách (teda i pri fyzických osobách oprávnených na podnikanie), prihliadalo aj na ich osobné a rodinné pomery, čo však podľa žalovaného neznamená diskriminačný prístup vo vzťahu k podnikateľským subjektom.

14. Dovolateľ má za to, že odvolací súd sa nijako nevyporiadal s tým, že pri nepodnikateľoch, ktorí ako strany sporu žiadajú o oslobodenie od súdnych poplatkov, sa neskúmajú dôvody, pre ktoré sa dostali do majetkovej situácie, ktorá im neumožňuje zaplatenie súdnych poplatkov. Vôbec sa neskúma, či takáto situácia nastala v dôsledku zlých rozhodnutí, či podstúpení neprimeraných majetkových rizík. Je preto podľa žalovaného v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania, pokiaľ sa dôvod nastania majetkovej situácie odôvodňujúcej oslobodenie od súdnych poplatkov v prípade podnikateľov, skúma. Pokiaľ súdy nerešpektovali vo vzťahu k žalovanému túto zásadu, žalovaný má za to, že mu týmto postupom odňali možnosť konať pred súdom.

15. Zásadu rovnosti účastníkov konania taktiež podľa žalovaného súdy porušili aj tým, že žalovaného od povinnosti platiť súdne poplatky neoslobodili, hoci žalobcu od tejto povinnosti súd prvej inštancie oslobodil. Žalovaný sa domnieva, že rovnaké dôvody, ktoré viedli súdy k nepriznaniu oslobodenia od súdnych poplatkov žalovanému, boli aplikovateľné v prípade rozhodovania o rovnakej žiadosti žalobcu. Nie je preto podľa žalovaného zrejmé, prečo aj v prípade žalobcu nebol aplikovaný názor, že žalobca nemôže prenášať nedostatočný úspech v podnikaní na štát vo forme oslobodenia od povinnosti platenia súdnych poplatkov. Súdy takýmto postupom podľa žalovaného vnášajú medzi strany sporu značnú nerovnosť, keď žalobca nemusel vynaložiť žiadnu sumu na uplatnenie svojho tvrdeného práva, avšak žalovaný musí zaplatiť maximálny súdny poplatok, aby mohol svoje právo úspešne uplatniť.

16. Nesprávne právne posúdenie veci podľa žalovaného spočíva v tom, že súdy nezohľadnili výšku súdneho poplatku za vzájomný návrh, ako to vyžaduje judikatúra ústavného súdu i najvyššieho súdu. V konaní vedenom na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 748/2013, bol preddavok na trovy znaleckého dokazovania vo výške 500 Eur. V konaniach vedených na najvyššom súde pod sp. zn. 5Sžf/41/2010 a 8Sžf/48/2011, išlo o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, v ktorom je súdny poplatok vo výške 70 Eur. Aj z dôvodu nízkeho poplatku súdy oslobodenie od jeho platenia nepriznali. V prejednávacom prípade by však podľa žalovaného mal byť zaplatený maximálny súdny poplatok. Túto skutočnosť súdy vôbec nevzali do úvahy a právne názory obsiahnuté v uvedených rozhodnutiach podľa žalovaného aplikovali selektívne. Na preukázanie svojich majetkových pomerov, žalovaný priložil svoju účtovnú závierku zostavenú k 31.05.2015. Z nej vyplýva, že žalovaný má majetok v hodnote 1.387.332 Eur, ktorý pozostáva z položiek uvedených v bode 2 tohto rozhodnutia. Žalovaný zdôraznil, že disponuje likvidným majetkom len vo výške 1.265 Eur, pričom súdny poplatok za vzájomný návrh je vo výške 33.193,50 Eur. Je zrejmé, že takýto súdny poplatok žalovaný nemôže zaplatiť, pričom vzhľadom na existenciu právoplatného rozsudku určujúceho existenciu postúpenej pohľadávky, nejde zo strany žalovaného o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie práva. Súdy nezohľadnili uvedenú štruktúru majetku žalovaného, ale uviedli, že v rámci zmluvnej slobody mal svoje právne vzťahy upraviť

tak, aby v čase podania vzájomného návrhu mal majetok dostatočný na zaplatenie súdneho poplatku.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

18. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 01.07.2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“), dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 C. s. p. (na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované), a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 239 O. s. p.

19. Na odôvodnenie svojho záveru dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 C. s. p. stručne uvádza, že dovolaním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí podľa § 239 O. s. p., prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

20. Vzhľadom na uvedené, dovolací súd skúmal, či je daný dôvod prípustnosti dovolania podľa ust. § 237 ods. 1 O. s. p. Žalovaný procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/, g/ O. s. p. nenamietal; existencia väd tejto povahy ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

21. S prihliadnutím na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či v konaní odvolacieho súdu nedošlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., že žalovanému sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

22. Pod odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa strane sporu znemožní realizácia jej procesných práv, priznaných jej v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jej práv a právom chránených záujmov. Táto vada konania znamená porušenie základného práva strany sporu na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

23. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal strane sporu jej procesné práva, ktoré jej právny poriadok priznáva.

24. Dovolateľ odňatie jeho možnosti konať pred súdom vidí v tom, že oba konajúce súdy rozlišujú, či o oslobodenie od súdnych poplatkov žiada podnikateľ alebo nepodnikateľ. Takýto postup je podľa žalovaného vzhľadom na zásadu rovnosti strán sporu neprípustný. Žalovaný má za to, že pri nepodnikateľoch, ktorí ako strany sporu žiadajú o oslobodenie od súdnych poplatkov, sa neskúmajú dôvody, pre ktoré sa dostali do majetkovej situácie, ktorá im neumožňuje zaplatenie súdnych poplatkov. Je preto podľa žalovaného v rozpore so zásadou rovnosti strán sporu, pokiaľ sa dôvod nastania majetkovej situácie odôvodňujúcej oslobodenie od súdnych poplatkov v prípade podnikateľov, skúma.

25. Zásadu rovnosti účastníkov konania taktiež podľa žalovaného súdy porušili aj tým, že žalovaného od povinnosti platiť súdne poplatky neoslobodili, hoci žalobcu od tejto povinnosti súd prvej inštancie oslobodil. Nie je preto podľa žalovaného zrejmé, prečo aj v prípade žalobcu nebol aplikovaný názor, že žalobca nemôže prenášať nedostatočný úspech v podnikaní na štát vo forme oslobodenia od povinnosti platenia súdnych poplatkov.

26. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na § 138 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého môže súd na

návrh priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

27. Ak uplatňovanie alebo bránenie práva nie je ani svojvoľné ani zrejme bezúspešné, umožňuje citované zákonné ustanovenie vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov pod podmienkou, že to odôvodňujú pomery účastníka.

28. Zákon nevysvetľuje bližšie obsah pojmu „pomery účastníka“, bezpochyby však musí ísť o pomery žiadateľa majetkové, majúce základ v okolnostiach, ktoré nie sú len dočasnej, či prechodnej povahy a odôvodňujú záver, že ako poplatník celkom, či sčasti (v prípade žiadosti o čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov) nemôže splniť poplatkovú povinnosť alebo že jej splnenie od neho nemôže spravodlivo požadovať.

29. Pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov súd prihliada k celkovým majetkovým pomerom žiadateľa, k výške súdneho poplatku, k nákladom, ktoré si pravdepodobne vyžiada dokazovanie, k povahe uplatňovaného nároku. Dovolací súd zdôrazňuje, že § 138 ods. 1 O. s. p. nerozlišuje, či ide o fyzickú alebo právnickú osobu. Skutočnosť, či v konaní je stranou sporu fyzická alebo právnická osoba, prináša so sebou prirodzené dôsledky, ktoré vedú k odlišnému prístupu zo strany všeobecných súdov. U fyzických osôb prihliada k ich sociálnym pomerom, resp. zdravotnému stavu. U právnických osôb a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi berie v takom prípade zreteľ i na povahu ich podnikateľskej činnosti, stav a štruktúru majetku, platobnú schopnosť a pod. Táto prirodzená diferenciácia v závislosti od povahy strany sporu, nie je porušením zásady rovnosti účastníka konania (strany sporu).

30. Rovnosť účastníkov súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto zásady spočíva v tom, že všetky strany sporu majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka, nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (II. ÚS 35/02, IV. ÚS 126/09). Všeobecné súdy v súlade s princípom rovnosti účastníkov musia prejednať návrh obchodnej spoločnosti ako účastníka podľa § 138 O. s. p. a poskytnúť jej možnosť preukázať svoje tvrdenia o dôvodoch na oslobodenie od súdnych poplatkov.

31. Žiadateľ v konaní podľa § 138 ods. 1 O. s. p., či už právnická osoba alebo fyzická osoba, nesie zodpovednosť za unesenie dôkazného bremena, teda okrem iného za to, či dostatočne preukáže, že jeho pomery odôvodňujú oslobodenie od súdnych poplatkov. Považa strany sporu bude pritom ovplyvňovať druh dôkazných prostriedkov, ktorými strana sporu preukáže svoje pomery. Zákon (Občiansky súdny poriadok) bližšie nevysvetľuje pojem pomery účastníka, bez pochyby však musí ísť o pomery majetkové (a ak je žiadateľom fyzická osoba aj rodinné a zdravotné), majúce základ v okolnostiach, ktoré nie sú len dočasnej, či prechodnej povahy a odôvodňujú záver, že žiadateľ celkom alebo sčasti nemôže splniť poplatkovú povinnosť. Pomery žalovaného by odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov vtedy, ak by sa dostal do ťaživej finančnej situácie z dôvodu vyššej moci (tak ako to sa uvádza aj v odôvodnení uznesenia okresného súdu), napr. vzhľadom na nepredvídateľné okolnosti, ktoré nemajú pôvod v podnikaní. Nepriaznivá hospodárska situácia žalovaného je dôsledkom skutočností, ktoré majú pôvod v podnikaní a s podnikaním nevyhnutne súvisia. Ak by nepriaznivá hospodárska situácia ako dôsledok podnikania bola dôvodom na oslobodenie od súdnych poplatkov, znamenalo by to prenesenie časti rizika, ktoré je spojené s podnikaním, na štát, tak ako sa uvádza v odôvodneniach konajúcich súdov. Nemožno prenášať dôsledky podnikateľského rizika formou úľav z poplatkovej povinnosti na štát; takto by totiž boli neúspešní podnikatelia zvýhodňovaní voči úspešným podnikateľom.

32. Je preto prirodzené, že pri žiadateľovi, ktorým je právnická osoba, je potrebné prihliadať na osobitné postavenie tejto strany sporu ako právnickej osoby, a to ako podnikateľa podľa Obchodného zákonníka. Samotná skutočnosť, že strana sporu svoje súčasné pomery (s ohľadom na deklarovанú absenciu

príjmov) subjektívne vníma ako nepriaznivé, ešte nepredstavuje dôvod, pre ktorý by už boli splnené podmienky v zmysle § 138 ods. 1 O. s. p. Súd v takomto prípade musí skúmať celkové pomery strany sporu, prihliadať na charakter sporu a výšku poplatku, ktorý má byť zaplatený, a to s ohľadom na posúdenie, či splnenie poplatkovej povinnosti je v reálnych možnostiach strany sporu, či nie.

33. Z obsahu spisu je zrejmé, že oba konajúce sudy, skúmali tlačivo pre dokladovanie pomerov žalovaného a účtovnú závierku zostavenú k 31.05.2015. Sudy dospeli k záveru, že žalovaný ako podstatnú skutočnosť na strane majetkových pomerov, ktorú by mal súd zohľadniť pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov, uviedol nepriaznivú finančnú situáciu, nakoľko disponuje likvidným majetkom len vo výške 1.265 Eur a súdny poplatok za vzájomný návrh je vo výške 33.193,50 Eur. Z tlačiva pre dokladovanie pomerov žalovaného je zjavné, že vlastné imanie a záväzky žalovaného predstavujú sumu vo výške 1.387.332 Eur, pričom má pohľadávky voči spoločníkom v sume 256.800 Eur, ako aj voči žalobcovi v sume 1.126.735 Eur, ktoré vyplývajú z podnikateľskej činnosti žalovaného. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že žalovaným deklarované pohľadávky voči spoločníkom v sume 256.800 Eur boli splatné v januári 2017, ktorá suma pokrýva výšku súdneho poplatku. Pre úplnosť zároveň dovolací súd dodáva, že podľa § 10 ods. 2 písm. b/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení ku dňu podania žiadosti o oslobodenie, pre nezaplatenie poplatku súd podľa § 9 konanie nezastaví, ak došlo k rozšíreniu žaloby, rozšíreniu návrhu, k podaniu vzájomnej žaloby alebo vzájomného návrhu v tej istej veci po tom, ako začal konať vo veci samej. Dovolací súd konštatuje, že ak oba konajúce sudy posudzovali majetkové pomery žalovaného ako podnikateľského subjektu aj s akcentom na dôvod, pre ktorý sa dostal podľa názoru žalovaného do nepriaznivej finančnej situácie, takýmto postupom neodňali žalovanému možnosť konať pred súdom z dôvodu nerovnakého postavenia strán sporu. Je pritom právne nepodstatné, že bol v danom prípade žalobca s obdobným návrhom na oslobodenie aj oslobodený, pretože každý prípad návrhu oslobodenie od platenia súdnych poplatkov posudzuje všeobecný súd osobitne, z ktorého dôvodu poukazovanie na iné rozhodnutie v prípade druhej strany sporu, nie je dôvodné.

34. Zo spisu preto nevyplýva, že by sa súd prvej inštancie a odvolací súd, v prejednávanej veci dopustili porušenia procesných oprávnení žalovaného, majúcich za následok odňatie mu možnosti pred súdom konať. Z tohto dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že v posudzovanej veci postup súdov nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv žalovaného podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

35. Nesprávne právne posúdenie veci podľa žalovaného spočíva v tom, že sudy nezohľadnili výšku súdneho poplatku za vzájomný návrh. Žalovaný v súvislosti s touto námietkou opätovne dôvodil, že disponuje likvidným majetkom len vo výške 1.265 Eur, pričom súdny poplatok za vzájomný návrh je vo výške 33.193,50 Eur. Podľa žalovaného je pritom zrejmé, že takýto súdny poplatok žalovaný nemôže zaplatiť a vzhľadom na existenciu právoplatného rozsudku určujúceho existenciu postúpenej pohľadávky, nejde zo strany žalovaného o svojvoľné alebo zrejmé bezúspešne uplatňovanie práva. Túto námietku žalovaného, ktorou vytýka súdu nesprávne právne posúdenie veci, treba považovať za dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.

36. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 ods. 1 O. s. p. a nespôsobuje zmaťnosť rozhodnutia). Posúdenie, či sudy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, by tak prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad v prejednávanej veci nejde.

37. So zreteľom na vyššie uvedené preto dovolací súd dovolanie žalovaného proti uzneseniu odvolacieho súdu podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne neprípustné odmietol bez toho, aby sa mohol zaoberať

dôvodnosťou dovolania.

38. Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.